Ушбу сонда:
2 *Ислоҳот йўлидаги ғовлар* РАҲБАР ҚОНУННИ БИЛМАСА
3 МИР АЛИШЕР НАВОИЙГА ЭҲТИРОМ
4 *Сиз кутган учрашув* ҚЎШИҚ ЮРАКЛАРНИ НУРГА ТЎЛДИРАР

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ
OʻZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI · FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2002 йил 8 феврал, жума №24 (1241)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

СЎЗДА НАВОИЙ НЕ ДЕСАНГ, ЧИН ДЕГИЛ...

Алишер Навоий халқимизнинг фахри, она тилимизнинг яловбардори, шеъриятимиз мулкининг султони, маданият ва маънавиятимизнинг сўнмас қуёши сифатида эъзозламоқда. Буюк зот таваллудига 9 февралда 561 йил тўлади.

Алишер Навоий бутун ижодий фаолияти давомида инсон эрки ва озодлигини куйлаб ўтди. Мана шунинг учун ҳам Ўзбекистонимиз Мустақилликка эришгач, том маънода Навоийга яқинлаша бошладик. Навоий сўзларининг асл моҳиятини идрок этишга дадил интиладиган бўлдик.

Алишер Навоий ҳаёти ва ижодига бағишланган мақолаларни газетанинг учинчи саҳифасида ўқийсиз.

БАРЧАНИНГ ЭЪТИБОРИ СОЛТ-ЛЕЙК-СИТИДА

Бугун АҚШнинг Солт-Лейк-Сити шаҳрида XIX қишки Олимпия ўйинлари бошланади. Унда 70 га яқин мамлакат спортчилари қатнашиши кутилмоқда. Олимпия ўйинларида ер куррасининг энг кучли спортчилари қатори юртимиз вакиллари ҳам иштирок этаётгани айниқса, бизни қувонтиради.

Аёллар ўртасида якка тартибдаги фигурали учишда қишки Осиё ўйинлари ғолиби Татьяна Малинина, эркаклар ўртасида эса қишки Осиё ўйинларининг кумуш медали совриндори Роман Скорняков, жуфтликлар бўйича халқаро тоифадаги спорт усталари, Загребда ўтказилган халқаро турнирда 4-ўринни эгаллаган Евгений Свиридов ва Наталья Пономарёвалар ушбу нуфузли олимпиада ўйинларида юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишга шай туришибди. Бир неча халқаро мусобақа ғолиблари бўлган тоғ чанғичиларимиздан Комил Урумбоев ва Эльмира Урумбоеваларга ҳам юксак ишонч билдирилмоқда.

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимиз спортчилари бундай улкан умумжаҳон ўйинларида биринчи марта қатнашиши эмас. Агарда ўтмишга назар ташлайдиган бўлсак, илк бор мамлакатимиз спортчилари мустақил жамоа сифатида Норвегиянинг Лиллехаммер шаҳрида ўтказилган XVII қишки Олимпия ўйинларида фристайл ва фигурали учиш бўйича иштирок этганди. Ўшанда Лина Черязова чанғи акробатикаси бўйича юксак маҳорат кўрсатиб, олтин медални қўлга киритганди. Юртдошларимиз Япониянинг Нагано шаҳрида ўтган XVIII Олимпия ўйинларида фигурали учиш ва фристайл бўйича муваффақиятли иштирок этишди. Хусусан, унда фигурали учиш бўйича вакилимиз Татьяна Малинина юқори натижага эришди.

Солт-Лейк-Ситида мусобақалар 25 февралгача давом этиб, унда ҳамюртларимиздан биринчи бўлиб Наталья Пономарёва ва Евгений Свиридов жуфтлиги майдонга тушиши кутилмоқда. Биз эса барча спортчиларимизга омад ёр бўлсин, деймиз.

Сўз — Олимпиада қатнашчиларига

ИШОНЧНИ ОҚЛАЙМАН

Комил УРУМБОЕВ, спорт устаси:

Бундай нуфузли мусобақада қатнашиш мен учун катта бахт. Лекин бунга эришишнинг ўзи бўлмади. Чунки баъзида катта умид билдирилган, энг кучли, маҳоратли спортчи ҳам якунловчи босқичга етиб боролмаслиги мумкин. Шу боис ҳар бир мусобақага жиддий тайёрландим. Фақат ғалаба учун курашиш шиорга айланди.

Натижа ёмон бўлмади. Тоғ чанғиси спорти бўйича Ўзбекистон терма жамоасига қабул қилиндим. Туркия ва бошқа мамлакатларда ўтказилган нуфузли мусобақаларда совринли ўринларни эгалладим.

Эндиликда зиммамга катта масъулият юкланди. АҚШнинг Солт-Лейк-Сити шаҳрида ўтказилаётган Олимпиадада қатнашиш бахтига мушарраф бўлдим. Кайфият аъло. Мустақил Ўзбекистонимиз шарафини ҳимоя қилиб, юқори поғоналарга кўтарилиш учун бор кучимни сарфлайман.

ЮКСАК МАСЪУЛИЯТ

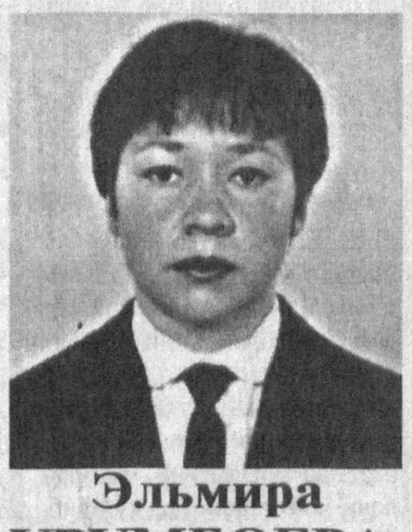

Эльмира УРУМБОЕВА, спорт устаси:

Ўзимга бўлган ишонч ютуқларим гарови, десам муболаға бўлмайди. 2001 йил Туркияда ўтказилган иккита улкан мусобақада биринчи ўринни эгаллаганим ўзимга, мураббийларга қанот бағишлади.

Мен касаба уюшмалари спорт мактабидан чиққанлигим билан фахрланаман. Чунки бу ерда биз — ёшларнинг камолга етишимиз, ўзимиз севган спорт турлари билан шуғулланишимиз учун барча шароит муҳайё этилган.

Энди Олимпиада ўйинларига келсак, бу нуфузли мусобақада ҳам бўш келмасликка, Ўзбекистон байроғини баланд кўтаришга ҳаракат қиламан.

Санацияга тушган хўжаликда

КУЧЛИ ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ

муваффақият омили

Бекобод туманидаги «Деҳқонобод» ширкатлар уюшмаси иқтисодий инқирозга учраб, санацияга тушган хўжаликлардан эди. Сабоқлардан тўғри хулоса чиқариб олган маъмурият ва касаба уюшма қўмитаси иқтисодиётни тиклаш, меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимоясини кучайтириш учун астойдил бел боғлади. 16 минг аҳоли истиқомат қилаётган мазкур ширкатлар уюшмаси асосан пахта ва ғалла етиштиришга ихтисослашган.

Хўжалик бошқаруви раиси ҳамда касабақўмнинг бир ёқадан бош чиқариб, бамаслаҳат иш юритишлари натижасида кейинги вақтда ижобий силжишлар сезила бошлади.

Асосий эътибор меҳнат самарадорлигини ошириб, меҳнаткашларнинг турмуш фаровонлигини яхшилашга қаратилганлиги боис, биринчи йилдаёқ айтса арзигулик натижаларга эришилди. Ахир, рағбат — муваффақият омили, деб бежиз айтилмаган. Айниқса, ижарачи Бердиқул Эгамқуловнинг астойдил меҳнати ўз самарасини берди. У буғдой ҳосилдорлигини 58 центнерга етказди. Энг муҳими, у режадан ташқари қўшимча 10 тонна, С.Усмонова эса 6,5 тонна дон олишга эришдилар.

Пахтачилик соҳасидаги натижалар ҳам аввалги йиллардагига қараганда тубдан фарқ қилди. Ижарачи Насриддин Шерматовга 527 килограмм ўсимлик ёғи, 1237 килограмм кунжара рағбат сифатида берилди. Йил якуни бўйича эса 232 минг сўмлик даромад олишга муваффақ бўлди.

Завқия Худойбердиева 116 минг сўмдан зиёд, Илҳом Ўсаров 106 минг сўмдан ортиқ қўшимча даромад олдилар.

Хўжалик йил якуни бўйича 9 миллион сўмлик соф фойда кўргани маълум бўлди. Санация белгиланганида 100 миллион сўмлик зарар билан чиққан хўжалик учун бу катта ютуқдир.

Натижада меҳнаткашларнинг турмуш фаровонлиги яхшиланди . Олинган фойда асосан ижарачиларга тарқатилди. Шунингдек, ички имкониятлардан келиб чиққан ҳолда 71 тонна буғдой, 23 тонна ўсимлик ёғи арзон нархларда сотилди. Тўй қилувчилар, маърака ўтказаётган кишилар ҳам хўжалик раҳбарияти ва касаба уюшмасининг эътиборида. Бундай мақсадлар учун 2,5 тонна буғдой, 1,5 тонна шоли, 340 килограмм гуруч тарқатилди. Бу каби хайрли тадбирлар касаба уюшма қўмитасининг маъмурият билан тузган жамоа шартномасида қатъий белгилаб қўйилган. Унга мувофиқ ўтган йили моддий ва маънавий кўмакка муҳтож, кам таъминланган меҳнаткашларга 45 минг сўмлик моддий ёрдам уюштирилди.

Дарҳақиқат, астойдил қилинаётган саъй-ҳаракатлар натижасида хўжалик меҳнаткашларининг даромади ортиб, турмуш даражалари яхшиланмоқда. Бундай муваффақиятлар омили — хўжалик бошқарувининг касаба уюшмасини қўллаб-қувватлаб, меҳнаткашлар ижтимоий ҳимояси учун барча имкониятларни яратиб бераётганидир.

Мўминжон СУЛТОНҚУЛОВ,
Бекобод туман агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси.

«Ишонч»га жавоб берадилар

«НАФАҚАНИ ҚАЧОН ОЛАМИЗ, РАИС?»

Газетамизнинг 2001 йил 30 ноябр сонида юқоридаги сарлавҳа остида чоп этилган мақолада баъзи раҳбару мутахассисларнинг ўз вазифасига совуққонлиги оқибатида Охунбобоев туманидаги Алигавҳаров номли ширкат хўжалиги аъзоси Малоҳат Холматова фарзандларига тўланиши лозим бўлган нафақани икки йилдан буён ололмай сарсон бўлаётгани ва бошқа камчиликлар танқид остига олинган эди.

Ушбу мақола юзасидан таҳририятимизга қуйидаги жавобни олдик:

«Мақола юзасидан туман ҳокимлигининг тегишли мутахассисларидан иборат ишчи комиссияси тузилиб масала жойида ўрганиб чиқилди ва газетада кўтарилган камчиликлар ўз тасдиғини топди.

Фуқаро Малоҳат Холматовага икки йиллик нафақа пули натура ҳолида ундириб берилди.

Қонун бузилишига йўл қўйган ширкат хўжалиги бош ҳисобчиси М.Эргашев ва касаба уюшма қўмитаси раиси К.Аҳмедовларга нисбатан интизомий чора кўрилди.

Туман ҳокими вазифасини бажарувчи А.АБДУРАҲИМОВ».

Қадимда момоларимиз чеварлик касбининг кўплаб турлари қаторида зардўзлик билан ҳам машғул бўлишган. Улар тиккан зардўз буюмларининг донғи Мағрибдан то Машриққача етган.

Ҳозирги кунда юртимизда бу ҳунар билан шуғулланаётган опа-сингилларимиз кўплаб топилади. Самарқанд шаҳридаги зардўз қизлар томонидан яратилган келинлик либослари, дўппилар, кашта ва зардеворлар бежиримлиги ҳамда сифатлилиги билан элга манзур бўлмоқда.

Суратларда: қўли гул зардўзлар.

Т.НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган суратлар.

Шикоят текширилди, адолат ўрнатилди

МЕҲНАТ КОДЕКСИ ТАЛАБЛАРИГА ЗИД

Касаба уюшмалари меҳнаткашларнинг чинакам кўмакдоши ва суянчиғидир. Буни ўз тақдирида синаб кўрган кишилар, айниқса, яхши биладилар. Наманган вилояти соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси ҳам меҳнаткашларнинг ҳақиқий ҳимоячисига айланган.

Буни тармоқда олиб борилаётган ишлар ҳам тасдиқлайди. Масалан қўмитага Қон қуйиш станциясининг бир гуруҳ ходимлари томонидан шикоят хати келиб тушди. Унда баён этилишича, ташкилот биносида таъмирлаш ишлари олиб борилганлиги сабабли ходимларга оз эмас, кўп эмас нақд тўрт ой — ўтган йилнинг август ойидан декабр ойигача бўлган давр учун иш ҳақи тўланмаган. Ҳолбуки, улар ўша ойларда ишларда мунтазам қатнашган, сабабсиз прогул бўлмаган. Вилоят қон қуйиш станцияси ходимлари касаба уюшма қўмитасидан адолатни тиклаб, ҳуқуқларини ҳимоя қилишда ёрдам сўрагандар.

Тармоқ қўмитасининг хатни кечиктирмай атрофлича ўрганиб чиқиши асносида шу нарса маълум бўлдики, шикоятчилар ўз даъволарида ҳақ эдилар. Энди бир саволга жавоб топиш қолганди, холос: у ҳам бўлса ушбу ташкилот уларнинг меҳнати учун ҳақ тўлашдан нега бош тортаётганлиги масаласи эди.

— Тўғри, улар келиб-кетиб юришди, қўлларидан келганича таъмирлаш ишларига ёрдам беришди. Аммо, ўзларининг асосий вазифаларини адо этганлари йўқ. Шу сабабли уларга маош тўланмади, — дейишди Қон қуйиш станцияси мутасаддилари. — Ахир, улар бевосита тиббиёт соҳасидаги хизматлари учун ҳақ олишлари керак-да.

Касаба уюшма қўмитаси Қон қуйиш станциясидагиларга бу ҳаракатлари Меҳнат Кодекси талабларига, амалдаги қонун ва меъёрий ҳужжатларга зид эканлигини, шикоятчиларнинг даъволари тўғрилигини, уларга нисбатан адолатсизлик қилинганлигини қонун доирасида исботлаб берди. Касаба уюшмасининг саъй-ҳаракатлари зое кетмади, ҳақиқат тантана қилди, адолат тикланди. Асоссиз ҳақ-ҳуқуқлари чекланган 7 нафар ходимга 4 ой давомида тўланмаган жами 300 минг сўмлик маош тўлиқ ундириб берилди.

Биз касаба уюшмасининг меҳнаткашлар жонкуяри эканлигига яна бир бор амин бўлдик. Ҳимоячимиз — тармоқ қўмитасидан беҳад миннатдормиз, дейилади уларнинг мактубларида.

— Ҳолбуки, касаба уюшмаси ишга киришгунча қатор ташкилотларга мурожаат қилган бўлсак-да тегишли ёрдам ололмаган эдик.

Наманган шаҳар тез тиббий ёрдам шифохонасида ҳам шунга ўхшаш ҳолат юз беради. Яъни, шифохона фарроши Муаззам Абдуллаева одатий иш кунини бошлаш тараддудида тонг саҳар ишга келиб, ўз зиммасига юклатилган вазифани бажаришга киришади. Бинонинг ичи-ю ташқарисини супуриб-сидириб, дераза, эшикларгача ювиб-тозалаб бўлаётганида шифохона ходимларидан бири беозоргина шундай дейди:

— Ҳафа бўлмангу, шунча меҳнатни бекор қиляпсиз, ахир сизнинг штатингизни кечадан эътиборан қисқартириб ташлашди.

— Йўғ-е, ҳазиллашаётган бўлманг, — бемажол сўради фаррош.

— Бу гапни аниқ эшитдим, фақат шунга ҳайронманки, кеча сизни нега бундан хабардор қилиб қўйишмабди, бугун овора бўлмасдингиз.

Муаззам опанинг хўрлиги келди. Ахир, шунча ишлаб бирор марта сабабсиз ишга келмаган ёки топшириқларни бажармай қолган куни бўлмаган. Ҳатто тоби қочган пайтларда ҳам вазифасини бажариб қўйиб, сўнг уйига кетарди. Баъзан қўшимча топшириқларни дам олиш кунларига қарамай тўлиқ бажарарди.

Шуларни ўйлаб, ўйига етолмаган М.Абдуллаева ноҳақликдан ҳимоя қилишларини сўраб вилоят тармоқ касаба уюшма қўмитасига мурожааат қилади. Қўмитанинг аралашуви, ҳақиқатни қонуний асосларда юзага чиқариши натижасида шифохона маъмуриятининг узоқ йиллардан бери ўз вазифасини тўлиқ адо этиб келаётган фаррош М.Абдуллаеванинг штатини қисқартириш юзасидан қабул қилган буйруғи бекор қилиниб, у ўз ишига қайта тикланди.

Чортоқ туман юқумли касалликлар шифохонаси ҳамшираси Саида Акбарова, Наманган тумани «Ирвадон» қишлоқ врачлик амбулаторияси ходими Нилуфар Муродуллаева, шунингдек, «Электротерм» корхонаси қошидаги тиббий санитария қисми фаррошларидан Ҳафиза Ҳусаинова, Мавлуда Ҳабибуллаева, Наманган шаҳридаги 6-шифохона ҳамшираси Ҳафиза Юсуповалардан ҳам касаба уюшма қўмитаси беғараз ёрдамини аямади.

О.ЖУМАНАЗАРОВ, «Ишонч» мухбири.

Касаба уюшма: бугун у қандай бўлиши керак?

СЕРФАРЗАНД ОИЛАЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАБ

Жамоа шартномаси техника хавфсизлиги, меҳнатга ҳақ тўлаш, соғлом ва хавфсиз иш шароити яратиш бўйича меъёр ва қоидаларни ўзида акс эттирган муҳим ҳужжатдир. Уни тайёрлашда, бажарилишини таъминлашда камчилик ва нуқсонларга йўл қўйилмаяптими? Сирдарё вилояти агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси фаоллари ана шу хусусда фикрлашиб олдилар.

Қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотлар илк натижаларини бера бошлади. Одамларда ерга муносабат тубдан ўзгариб, мулкка эгалик ҳисси кучайди. Тармоқдаги юксалиш касаба уюшма ташкилотларини ҳам ўз фаолиятига жиддийроқ назар солишга, иш маромида бурилишлар ясашга ундамоқда. Бугун кечаги кун руҳи билан яшаб ҳам, ишлаб ҳам бўлмайди. Аммо, 92 минг 915 нафар аъзо манфаатини ифодалаш, уларнинг ижтимоий муҳофазаси, қонунларда акс этган ҳуқуқлари ҳимоясини таъминлаш зарур. Нафсиламбрини айтганда, ҳамма жойда ҳам бунга эришилаётгани йўқ. Бир қатор бошланғич ташкилотлар раҳбар уқувсизлиги, лоқайдлиги боис омма орасида ўз мавқеини бой бериб қўймоқда. Ҳатто баъзи жамоаларда ташкилот етакчисининг ўрни сезилмайди. Очиғи, жамоа шартномаси мазмун-моҳияти, аҳамиятини англаб ета олмаган раислар ҳам учраб турибди.

— Касаба уюшма ташкилоти раҳбарлари саводини оширишга интиляпмиз. Жамоа шартномаси аҳамияти, унинг ишлаб чиқаришдаги ўрни хусусида семинарлар ташкил этдик, - дейди вилоят агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси Абдурашид Рустамов. - Фаолият юритаётган 302 та бошланғич ташкилот раҳбарлигига 42 нафар ёш ва 54 нафар фаол жамоатчи аёлларнинг тортилиши ишимизни анча жонлантирди.

Соҳа ходимларини ижтимоий муҳофазалаш, кам таъминланган, серфарзанд оилалар, қариялар, ногиронларга ёрдам кўрсатиб келинмоқда. Ўтган ярим йилда ночор хонадонларга 47 миллион 777 минг сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, кийим-кечак ва бошқа ноозиқ-овқат маҳсулотлари етказиб берилди. 1800 нафардан зиёд 12 ёшгача фарзанд тарбиялаб келаётган она имтиёзли меҳнат таътилидан фойдаланишаётир. 1624 нафар фарзанд улғайтираётган аёллар 3 миллион 788 минг сўм қўшимча ёрдамдан баҳраманд бўлди. Тизимдаги хусусий тармоқ ва фермер хўжаликларида ишлаб келаётган ходимлар ижтимоий муҳофазаси таъминланмоқда. Сайхунобод туманидаги К.Мирзаев номли фермер хўжалиги, Гулистон туманидаги «Чорвадор» ҳиссадорлик жамияти, «Муқим ота», «Умид», Мирзаобод туманидаги «Ҳумо» фермер хўжаликларида меҳнатга ҳақ тўлаш, ишловчилар оиласини моддий қўллаб-қувватлаш намунали ташкил этилган.

Мулк шакли турлича бўлган шароитда тизим таркибидан янги бошланғич ташкилотлар ҳам ўрин олаяпти. Бугун 2402 нафар ходимни иш билан таъминлаб келаётган деҳқон-фермер хўжаликлари ҳам уюшмадан жой олди. Муҳими, ҳар бир фермер хўжалиги раҳбари ва касаба уюшма ташкилоти ўртасида алоҳида шартнома ва битимлар имзолаб келинмоқда. Бу эса мулк эгаси қўл остида ишловчиларнинг мукофот, моддий ёрдам олишига имкон яратмоқда.

— Фермер хўжалигимиз қошида бошланғич касаба уюшма ташкилоти тузганмиз, - дейди Мирзаобод туман «Мирзачўл» ширкатлар уюшмаси ҳудудидаги «Ҳумо» фермер хўжалиги раҳбари Абдурасул Назаров. - 82 боддан иборат жамоа шартномаси шартларининг барчасини бажариб келаяпмиз. Ходимларни дам олдириш, санаторий-профилакторийларда саломатликларини тиклаш масаласи ҳамиша диққат марказимизда.

Касаба уюшма вазифаси юмушлари кўлами кенг. Айниқса, баъзи хўжаликлардаги иқтисодий ночорлик айрим мушкулликларни келтириб чиқариши табиий. Шундай пайтда ташкилот етакчиси қандай йўл тутади? Маблағ танқислиги қай йўсинда бартараф этилмоқда? Бу ҳақда баъзи ташкилот раҳбарлари фикрини ўргандик.

— Хўжалигимизда кам таъминланган оилаларни ижтимоий муҳофазалашга эътибор қаратиб келаяпмиз, - дейди Боёвут туман 1-Боёвут деҳқон хўжаликлари бирлашмаси касаба уюшма қўмитаси раиси Комил Мусаев. - Фермерлардан иборат уюшма кам даромадли 10 та оилани ўз қарамоғларига олишган. Улар ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватланмоқда.

Жамоа шартномаларида ижтимоий муҳофазага кенг ўрин берилиши, унинг ижроси устидан қатъий назорат касаба уюшмалари фаолиятининг бош бўғини бўлмоқда.

Н.ШАМСИЕВ,
«Ишонч» мухбири.

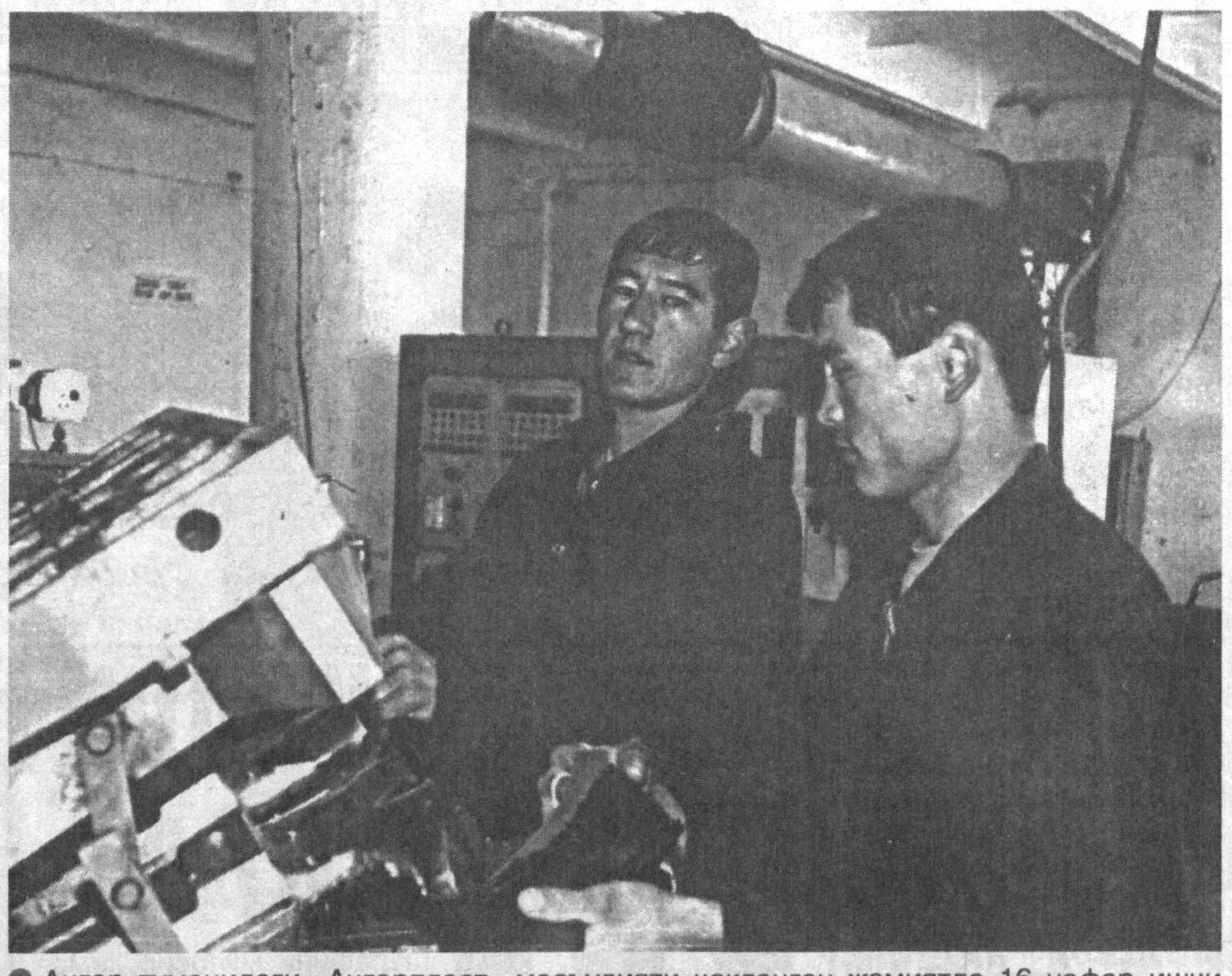

● Ангор туманидаги «Ангорпласт» масъулияти чекланган жамиятда 16 нафар ишчи меҳнат қилади. Барча шарт-шароитлар муҳайё этилган кичик корхонада аҳоли учун зарур сифатли оёқ кийимлари ишлаб чиқарилмоқда.

Суратларда: корхона ёшлари.

И. ҲАСАНОВ олган суратлар.

САВОБ ИШНИ ҲАР КИМ, ҲАР КУНИ ҚИЛИШИ КЕРАК

Буни қарангки, қарияларни, устозларни ардоқлаган, уларга ҳар томонлама марҳамат кўрсатиб, дуосини олганлар кам бўлмас экан.

Тадбиркорлик ҳаракати куртак ёза бошлаган дамлар эди. Шунда устозим Раҳматулло Файзиев яхши бир таклифни ўртага ташладилар:

— Обиджон, сендан яхши тадбиркор чиқади. Вақтни бой бермай омадингни бир синаб кўр.

Ўйлаб кўрсам, ўринли таклиф. Биргалашиб ишга киришдим. Хўжаликдан ер олиб, балиқчиликка йўналтирилган фермер жамоасини ташкил этдим.

Орадан сал ўтгач, «Бухоро-Ғиждувон» магистрал йўли ёқасида шинамгина «Боғикалон» чойхонаси қад кўтариб, йўловчиларнинг, қишлоқ кексаларининг энг севимли масканига айланди. Боғикалон қишлоғида эса 10 гектарли тераклзор барпо этдик.

Ҳамқишлоқларнинг раҳматини эшитиб меҳнат қилиш янги марраларга етаклар экан. Энди атрофимга бошқа кишиларни ҳам жалб этиб, фермер хўжалиги имкониятларини кўрсатиш имкони туғилди. Жамоамизда ишловчилар сони эса 25 нафар кишига етди. Энди нафақат қишлоқ аҳли ёхуд йўловчиларга, балки шаҳарликларга ҳам беминнат хизмат кўрсатувчи шоҳобчаларга эгамиз.

Насиб бўлса, тез орада қўшимча цехлар, хизмат кўрсатиш шоҳобчаларини қуриш ҳисобига яна 15-20 та қўшимча иш ўринларини барпо этишни мўлжаллаяпмиз.

Даромадимиз ошган сайин кам таъминланган, кўп болали оилаларни ижтимоий ҳимоялашга кўпроқ эътибор беряпмиз. Жумладан, яқинда туман ногиронлар жамиятига 100 минг сўм пул ўтказилди.

Обиджон ЧОРИЕВ,
Бухоро туманидаги «Истиқлол» ишлаб чиқариш савдо корхонаси раҳбари.

Ташаббус

ЖУМАҚУЛ ТЕМИРБЕКОВ:
«БИР МИЛЛИОН СЎМЛИК ДАРСЛИКНИ ЎҚУВЧИЛАРГА БЕПУЛ ТАРҚАТДИК»

Мирзачўл туманидаги Собит Муқонов номли 16-мактаб директори Жумақул Темирбеков биринчилардан бўлиб фермер хўжалиги ташкил этди. «Пахтазор» фермер хўжаликлари уюшмасидан 41 гектар ер олиб, пахта ва ғалла экинларидан мўл ҳосил олиб келмоқда. Биргина ўтган йили буғдойдан 1 миллион 700 минг, пахтадан эса қарийб 3,5 миллион сўм соф фойда кўрди.

Фермер хўжалиги ҳам Собит Муқонов номида. Ж.Темирбековнинг ўғли Бахтиёр фермер хўжалигига раҳбарлик қилаяпти. Ота-бола маслаҳатлашиб, ўтган йили даромадларидан 1 миллион сўмлик дарсликни мактаб ўқувчиларига бепул ҳадя этишди. Шунингдек, Бекобод цемент заводидан шифер олиб, бино томи ёпиб берилди. Газлаштиришга сарфланган барча харажатлар жамоа томонидан қопланди. Ўқув масканининг ҳар йили жорий таъмирланишига ҳам улар бош-қош бўлди.

Ўтган йили банкдан 2 миллион сўм имтиёзли кредит олиб, 50 бош қўй сотиб олишди. Бу — ўқувчиларнинг ошхонада бир маҳал иссиқ овқат билан таъминланишига имкон берди. Овқат учун ишлатиладиган маҳсулотлар шу хўжаликда етиштирилмоқда.

24 нафар кам таъминланган оила фарзандларига дафтар ва ўқув анжомлари, кийим-бош ҳадя этилганда болалар қанчалик қувонганини кўрсангиз эди.

Билим маскани ҳар томонлама иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватланаётгани туфайли у тобора замонавийлашиб бормоқда. Чунончи, 10 та фан кабинети давлат таълим стандартлари талаблари асосида жиҳозланган. 9 та компютер ўқувчилар ихтиёрида. Мактабда таълим-тарбия ишлари яхши йўлга қўйилган. Ойнур Мўлдақулова иншолар танлови бўйича, Рабиға Элтоева қозоқ тили бўйича олимпиаданинг республика босқичида қатнашиб, фахрли ўринларни олишди.

— Вазирлар Маҳкамасининг «Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлашнинг 2002-2003 йилларга мўлжалланган дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори ўта ҳаётийлиги билан ажралиб туради, — деди мактаб директори Ж. Темирбеков. — Қарорда таъкидланганидек, юқори синфларнинг кам таъминланган оилаларга мансуб ўқувчиларни ҳам бепул қишки кийим-бош, кутубхона фондидан дарсликлар билан ҳар йили бепул таъминлаш кўзда тутилган. Мактабимизда 2001-2002 ўқув йилидан бошлаб ўқувчиларни юз фоиз дарсликлар билан бепул таъминлашга эришдик. Кам таъминланган оилаларга мансуб юқори синф ўқувчилари сонини аниқлаб чиқдик. Фермерлик ҳисобидаги фойдадан уларга қишки кийим-бош олиб беришга киришдик.

Бизнинг бу ташаббусимизни туман ҳокимлиги тўла маъқуллаб, фермер хўжалигимизни солиқ тўловларидан озод этди.

Бўрибой НОРҚУЛОВ,
«Ишонч» мухбири.

ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ ЁШЛАРГА

«Қўқоннон» масъулияти чекланган жамиятида ишга туширилган янги цехда печенье тайёрлаш учун ўндан ортиқ йигит-қиз ишга таклиф этилди.

Италиядан келтирилган дастгоҳлар ёрдамида бир-кеча кундузда 8 тонна янги маҳсулот тайёрланиб, савдога чиқарилмоқда.

Корхонада ишга туширилган яна бир замонавий дастгоҳ кўмагида ҳар куни бир тоннагача маҳсулот бежирим идишларга қадоқланмоқда. Ҳолбуки, шу пайтгача қўқонлик пазандалар ўз маҳсулотларини қўпол картон қутиларда истеъмолчиларга етказиб бераётган эди.

- Ёшлар учун янги иш ўрни яратишга алоҳида эътибор беряпмиз, - дейди жамият раиси Адҳамжон Воҳидов. - Ўтган йили шаҳримизнинг йигирмадан ортиқ ёшлари яхши ҳақ тўланадиган муқим иш ўрнига эга бўлди. Жорий йилда италиялик шерикларимиз билан ҳамкорликда янги ишлаб чиқариш тармоқларини ишга тушириш ниятимиз бор. Янги линия ишга тушгач, яна ўттиздан ортиқ йигит-қиз иш билан таъминланади.

Конимехлик қоракўлчилар Наврўз тадоригини ҳар йилгидан эртароқ бошлашди. Туман ҳокимининг қарори билан «Озодалик ва ободончилик» ойлиги эълон қилинди. Шунингдек, «Шўркўл» ширкат хўжалигида «Қариялар боғи» барпо этилмоқда. Туманда эрта кўкламда 1 миллион туп кўчат ўтқазилади. «Абай» ширкат хўжалигининг «Боймурод» овулида қурилаётган янги бозорни эса байрам куни фойдаланишга топшириш режалаштирилган. Байрам тантаналари туман марказий ўйингоҳи ва истироҳат боғида, хўжаликлар марказлари ҳамда қир-адирликларда бўлиб ўтади.

КОНИМЕХДА ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

- Наврўз байрамига ҳозирлик қизғин,- дейди туман ҳокими Баҳриддин Рўзиев. - Халқимизнинг қадимий урф-одатлари, анъаналарига юксак ҳурмат ва эҳтиромимизни намойиш этиш билан бирга, ўша куни қарияларни эъзозлаб, уларнинг дуосини олмоқчимиз. Байрам кунлари «Энг яхши ўтов», «Фермер-2002», «Наврўз маликаси» танловлари, айтишув ва бахшилар бахсини ўтказамиз. Туя ва отларда сайиллар ташкил этилиб, спорт мусобақалари, савдо ярмаркалари ва катта концерт дастурлари намойиш этилади.

(ЎзА)

Пахтаобод тумани товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг кўмаги билан устазода Бахтиёр Эргашев замонавий мебел цехини очди.

ЭНГ НАМУНАЛИ МЕБЕЛ ЦЕХИ

Аввалда ҳеч қаерда ишламаган етти нафар йигит мазкур цехда доимий ишга эга бўлишди. Эндиликда бу ёшларнинг қўли стол, стул, ётоқхона ва ошхона гарнитурларини ясашга келишиб қолди.

Палата раиси ўринбосари Равшанбек Ашуровнинг сўзига кўра, биргина ўтган йилнинг ўзида туманда 145 та кичик корхона, фирма, деҳқон ва фермер хўжаликлари барпо этилди. Айни пайтда мазкур корхона ва хўжаликларда 203 нафар ёшлар меҳнат қилишмоқда.

Ислоҳот йўлидаги ғовлар

РАҲБАР ҚОНУННИ БИЛМАСА...

Меҳнат қонунларининг бузилиши замирида эскича услуб, ҳуқуқий саводхонликнинг етишмаслиги каби иллатлар ётади. Бундай ҳолларда меҳнат кишиси ҳам моддий, ҳам маънавий зарар кўради. Фаолиятимизда бунга кўп бор ишонч ҳосил қилаяпмиз. Ишлаб чиқаришда ўз хизмат бурчини бажараётган кезда жароҳат олиш, касб касаллигига чалиниш юзасидан зарарни тўлаш бўйича фуқаролардан шикоят хатлари олаяпмиз. Жумладан, 2001 йилнинг ўзида Ўзбекистон КУФКнинг меҳнатни муҳофаза қилиш бўлимига тушган 140 та оғзаки ва ёзма шикоятнинг 112 таси худди шу мазмундадир.

Шикоят бекорга ёзилмайди. Қаерда адолат тарозуси бузилса, ишловчининг ҳақ-ҳуқуқи чекланса у тегишли идораларга ёрдам сўраб мурожаат қилишга мажбур бўлади. Бир мисол. Ўтган йил декабрида Фарғона вилоятининг Учкўприк туманида истиқомат қилувчи II-гуруҳ ногирони В.Қурбонов касб касаллиги бўйича бир йўла бериладиган нафақани анча вақтдан бери ололмаётгани хусусида шикоят билан келди. Мутахассислар инсон тақдирига масъулият билан ёндошиб, унга тегишли йўл-йўриқ ва маслаҳатлар беришди. Фарғона вилояти касаба уюшмалари Кенгаши меҳнат техник назоратчиси Э.Соҳибоев ногирон мушкулини осон этишга киришди. У «Наврўз» ширкат хўжалигида бўлиб, раҳбару мутахассислар билан фикрлашди. Маълум бўлишича, В.Қурбоновга бериладиган нафақа 1998 йилдан буён тўланмаган. Боз устига, 2001 йил 1 августдан бошлаб товон пули миқдорини индексация қилиш тўғрисидаги ҳукумат қарори ҳам бажарилмаган.

Шу тариқа, муаммо ечимини топди. Иккинчи гуруҳ ногирони В.Қурбоновга нафақа ва товон пули ундирилди.

Б.НУРИДДИНОВ,
Ўзбекистон КУФКнинг меҳнат муҳофазаси бўлими техник назоратчиси.

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

ПАСПОРТЛАР ЎЗГАРТИРИЛАДИ

Исроил ички ишлар вазирлиги мамлакат ичкарисида амал қиладиган паспортлар шакли ўзгартирилажаклигини маълум қилди. Гап бу ерда мазкур ҳужжатнинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида белги қўйиладиган саҳифаси устида бормоқда. Эндиликда босиладиган штамп ўрнига код-чизгилар тортилади. Ҳозирги пайтда Исроил паспорти ҳимоя даражасининг ниҳоятда пастлиги ушбу ўзгартиришга туртки бўлган бўлиши мумкин.

ДОЛЛАР ЙИҒИШ БОШЛАНДИ

Яқинда Япония пойтахти Токиода бўлиб ўтган конференцияда Афғонистон иқтисодиётини тиклаш ва унинг инфратузилмасини лозим даражага келтириш учун 40 миллиарддан зиёд доллар лозимлиги қайд этилган эди. Эндиликда донор мамлакатлар бу ишга жиддий киришдилар. Ҳозиргача жами 3,5 млрд. доллар нақд қилиб қўйилди. Аммо, ҳали ҳамма давлатлар ўз мажбуриятларини тўлиқ эълон қилганларича йўқ. Ҳозирча Оврупо Иттифоқи мамлакатлари асосий донорлар бўлиб турherишибди. Улар 1,5 млрд., Япония 500 млн., АҚШ 296 млн. доллар беришлари лозим. Ундан ташқари, АҚШ давлат котиби Колин Пауэлл президент Ж.Бушнинг Афғонистонга 400 млн. доллар миқдорида инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш тўғрисидаги ваъдаси ўз кучида турибди, деди. БМТ бош котиби Кофи Аннан ҳам ҳозирча йиғилган маблағлар етарли эмас, уни жилла қурмаса уч марта кўпайтириш шарт, деб таъкидлади.

ВАЗИЯТНИ ЯХШИЛАШ ЙЎЛИДА

Исроил ва Фаластин раҳбарлари ўртасидаги «даҳшатли жанг»га қарамай, Исроил бош вазири Ариэл Шарон ўзининг Ал-Қуддусдаги қароргоҳида Фаластиннинг уч нафар юқори мартабали арбоби — Абу Мазеа (Маҳмуд Аббос), Абу Аъло (Аҳмад Қураи) ва Набил Шаатлар билан махфий музокаралар ўтказди. Улар Ё.Арофат кўрсатмаси билан ҳаракат қилганликларини тасдиқладилар. Учрашувда А.Шарон фаластинликлар олдига учта шарт қўйган: террорчиларни ҳибсга олиш бўйича жиддий чоралар кўриш, сайёҳлик вазири Зееви қотилларини ушлаш ва Исроил томонига топшириш, Исроилга қарши ташвиқот «жанги»ни тўхтатиш. Бундай мулоқотларнинг қандай натижалар бериши ҳозирча мавҳум бўлиб турибди.

Куни кеча Ариэл Шарон АҚШга ташриф буюрди. У президент Ж.Буш, давлат котиби Колин Пауэлл ва бошқа юқори мартабали арбоблар билан учрашиб, Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш масалаларини муҳокама қилди.

«ОЗОД АЧЕХ» АҲВОЛИ ТАНГ

Индонезида ҳукумат қўшинлари Суматра ороли шимолида «Озод Ачех» айирмачи гуруҳига қарши операцияларни кучайтирмоқда. Мамлакат мудофаа вазирлиги вакилининг сўзларига қараганда, сўнгги бир неча куни ичида отишмаларда саккиз нафар жангари йўқ қилинган, ҳукумат томонидан эса икки ҳарбий ҳалок бўлган.

ПИСТИРМА ҚУРБОНЛАРИ

Ҳиндистоннинг Бихар вилоятида «Маочи коммунистик марказ» гуруҳи исёнчилари полициячиларга қарши ҳужум уюштирди. Мамлакат радиоси тарқатган хабарга кўра, юзга яқин жангари Чатра туманида полициячиларга пистирма қўйиб, уларнинг тўққиз нафарини отиб ўлдирган. Яна беш нафар полициячи оғир жароҳатланиб, шифохонага ётқизилган.

МАХФИЙ ҲУЖЖАТЛАР ТОПИЛДИ

Чеченистон жанубидаги Новие Атаги ва Старие Атаги туманларида ўтказилган текширувлар кутилмаган натижа берди. Қочоқлар яшаётган бир уйдан антиқа ашёлар топилди. Унда қурол-яроғлар ва қандайдир ҳужжатлар тўплами бор эди. Мутахассисларнинг фикрича, топилган нарсалар Ичкериянинг биринчи президенти Жоҳар Дудаевга тегишли экан. Генералнинг шахсий варақаси, уяли телефони, автомат, бир неча мўъжаз радиостанциялар ва маҳфий ҳужжатлар ҳаммани қизиқтириб қолди. Айниқса, 1995-96 йилларда Россия атом сув ости кемасини босиб олишга тааллуқли тарҳлар алоҳида эътиборни тортди. Кўринишдан мавжуд ҳарбий-денгиз хариталари бу ишни террорчилар Приморье ўлкасининг Тинч уммони флотида амалга оширишни режалаштирган эканлар.

Интернет ва жаҳон оммавий ахборот воситалари хабарлари асосида тайёрланди.

ЭЛ НЕТИБ ТОПҒАЙ МЕНИКИМ, МЕН ЎЗИМНИ ТОПМАСАМ...

Алишер Навоийни англаш, ҳис қилиш ўзбек халқининг тарихини, маданиятини, қалб эҳтиросларини англаш ва ҳис қилишдир

Тўғрилик, ростлик ва ҳақиқатни ҳаётнинг туб моҳияти деб билган Алишер Навоий халқ учун асарлар яратганлигини англаш бугун бизни дунё ҳодисаларига янгича қараш, башарият олдида турган муаммоларга алоҳида тафаккур билан ёндошишга чорлаётирки, бу ниҳоятда хайрлидир.

Бу борада амалга оширилаётган ишлар, мутафаккир шоирнинг ижодини ўрганиш борасидаги илмий изланишлар ҳақида ЎзРФА Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти ўзбек адабиёти тарихи бўлими мудири, филология фанлари доктори Иброҳим ҲАҚҚУЛОВ билан Бухоро Давлат университетининг Тасаввуф ва ўзбек мумтоз адабиёти кафедраси ўқитувчиси Насиба БОЗОРОВАлар ўзаро мулоқотда бўлдилар.

> *Алишер Навоийнинг тарих ва башарият олдидаги улуғ хизматларидан бири шундаки, у адолат туйғусини ҳар бир инсон, ҳар қайси халқ ва миллат интилиб яшайдиган олий мезон даражасига кўтарди, одамзотни ҳаётда адолатни қарор топтиришга, уни асраб-авайлашга чорлаб ўтди.*
>
> *Ислом КАРИМОВ.*

«КЎНГЛУМДА НЕ МАЪНИ ЎЛСА ЭРДИ ПАЙДО...»

Н.БОЗОРОВА: Ҳазрат Навоий ўзларининг асарлари хусусида «...умидим улдурки ва хаёлимға андоқ келурки, сўзум мартабаси авждин қуйи энмағай ва ёзғон асарларим аъло даражадин ўзга ерни ёқтирмағай», - дея орзу қилган эди. Бу орзу башоратга айланган, десак хато бўлмайди. Улуғ шоир китоблари мана орадан шунча вақт, замон ўтса ҳамки, ўз қадр-қимматини тўла сақлаб, энг юксак мартабадан асло пастлагани йўқ. Сизнингча, Навоий ижодининг мана шундай юксак даражада туришининг сири нимада?

И.ҲАҚҚУЛОВ: Ҳақиқий санъат асарларининг қисмати шундай бўлган: улар дунёга келдими, боқий яшайди. Чунки, уларда инсоният учун сув ва ҳаводек зарур ҳақиқатлар энг юксак бадиий шаклларда тасвирланади. Шунинг учун Навоийга ўхшаш даҳоларнинг асарлари қисқа муддатда халқнинг қалбини ишғол этади. Навоий «Бадоеъ ул-бидоя» девонига ёзган дебочасида мана нима деган эди:

Кўнглумда не маъни
ўлса эрди пайдо,
Тил айлар эди назм
либосида адо.
Ул назмға жоним
қилибон халқ фидо,
Солурлар эди гумбази
гардунға садо...

Менимча, Навоий шеъриятини теран англаган кишилар кўнглида бугун ҳам шундай бир садо янграйди. Алишер Навоий туркий адабиётни мисли кўрилмаган янги босқичга кўтарди. Адабиёт ҳар қачонгидан кўра ҳам инсон қалби, руҳи ва тафаккурининг жонли ифодасига айланди. Шеърият миллат ва Ватан равнақи учун ҳақ сўз яловбардори эканлигига халқда кучли ишонч уйғонди. Шу боис, қисқа муддатларда Навоий ижодиёти улуғ бир маърифат мактаби даражасига кўтарилди. Бу мақом бугун ҳам пастлагани йўқ. Хусусан, мустақилликдан сўнг Навоий шахси ва ижодиётига муносабат тубдан янгиланди. Мен бу ўринда шоир таваллудининг 560 йиллиги муносабати билан Навоий шаҳрида Алишер Навоий ёдгорлик мажмуининг очилишида Президентимиз Ислом Каримов сўзлаган нутқни эслатмоқчиман. Ундаги **«Агар бу зотни авлиё десак, у - авлиёларнинг авлиёси, мутафаккир десак, мутафаккирларнинг мутафаккири, шоир десак - шоирларнинг султонидир»,** - деган фикрлар Навоий ҳақидаги энг тўғри ва олий эътирофдир.

Н.БОЗОРОВА: Маълумки, Алишер Навоий орзу қилган инсон, энг юксак инсоний фазилатларни ўзида мужассамлаштирган, ҳар жиҳатдан етук Комил Инсон эди. Навоий тасвирларидаги Комил Шахс эса, биринчи навбатда, илм ва маърифат орқали ўзини таниган, илм ва маърифатнинг куч-қувватига таянган кишидир. Шу маънода Навоийнинг асарлари бугун ҳам ўзининг қиммати ва аҳамиятини мутлақо пасайтиргани йўқ. Бизнинг даврда ҳам илм-фанга эътибор паст эмас, албатта. Лекин натижа нега унчалик қувонарли эмас. Ҳатто олимлар ҳам Навоий таърифлаган илм аҳлига ўхшамайди, негадир бошқача. Бунинг сабаби нимада?

И.ҲАҚҚУЛОВ: Сабаблари кўп. Мен шулардан айримларини айтишим мумкин. Биз нодонлик ва жаҳолат зулматига илм нури билан барҳам берилишига ишонамиз. Бу тўғри, албатта. Шунинг учун ҳам олимликка ишонч-эътиборимиз баланд. Бироқ, ёлғиз илм билан ёки олимлик мартабасини эгаллаш билан асосий муаммо ҳал бўлмаслигини кўпда ўйлаб ҳам ўтирмаймиз. Ваҳоланки, улуғ орифлардан бири таъкидлаганидек, «Қанча илмлар борки, натижаси жаҳолат ва билимсизликдир. Қанча илмсизликлар бордурки, самараси илм эрур. Кишига ғурур ва худпарастлик иддаосини туғдирадиган илм жаҳолатдан ўзга нарса эмас». Алишер Навоий:

Кимки илмни воситаю жоҳ
этар,
Ўзинию халқини гумроҳ
этар,

деганда шунга яқин маънони илгари сургандир. Бу байтдаги «жоҳ» сўзи фақат «бойлик», «мансаб» маъносини эмас, балки худпарастликка берилиб зўравонлик ила бошқаларга фикрини ўтказиш, яъни фикр эркинлигига йўл бермаслик мазмунини ҳам акс эттиради.

Тасаввуфда «Ақоботи сабъа» деган ва нафси аммора (ёмонликка ундовчи нафс)нинг етти таврини англатадиган ибора бор. Булар: 1.Букл. 2.Ҳирс. 3.Жаҳл. 4.Кибр. 5.Ҳасад. 6.Жаҳолат. 7.Кин. Агар олим ғайрат ила заҳмат чекса, илм шарофати туфайли ушбу етти офатдан халос бўлиб нафси мулҳама даражасига етиши ва саховат, қаноат, тавозеъ, сабр сингари сифатларга соҳиб бўлиши мумкин. Бироқ, нафснинг бу мартабаси «Мозолики ақдом» - оёқ тойдирувчи жой бўлганлиги боис илмда анча илгарилаган олим ҳам ўзига бино қўйиб, илмидан мағрурланганда яна нафси аммора ҳукмларига бўйсунишга маҳкум. Бу аросат туйғуси бош кўтараркан, олимнинг олимлигидан ному нишон қолмайди: у қаҳр ва ғазаб оловида ёнади. Бундай ҳолат ва ҳодисани ҳаётда кўп учратиш ёки кузатиш мумкин. Шунинг учун олимда орифлик туйғуси бўлмоғи шарт.

Н.БОЗОРОВА: Мана, тасаввуфни тилга олдингиз. Тасаввуф ва Навоий ижодиёти муносабатидан баҳс этувчи бир қанча ишларингиз эълон қилинган. Сизни шундай йўналишдаги тадқиқотлар қаноатлантирадими? Навоий асарларининг сирларини кашф этишнинг асосий йўли фақат тасаввуфми?

И.ҲАҚҚУЛОВ: Йўқ, фақат тасаввуф эмас. Бундан ташқари, бизнинг ҳозирги савиядаги тасаввуфшунослигимиз адабиётни билиш ва севишга зиён кўрсата бошлади. Илмда бир қолипбозлик, мумтоз адабиётимиз вакиллари ижодиётини ёппасига тасаввуфлаштириш умумий интилишга айланди. Жумладан, Навоийдек даҳо санъаткор ҳам сўфийлар сафига қўшилди. Бу албатта, сўфийлик нималигини етарли даражада билмасдан чиқарилган ҳукмдан ўзга нарса эмас. Мақола ёки рисолада бирор-бир фикр-мулоҳазани илгари сураётганда уни оддий одамлар, хусусан, ёшлар қандай қабул қилишларини ҳам эсдан чиқармаслик зарур. Ёшлик ва ўспиринликда онгда ўрнашиб қолган фикрни ўзгартириш қийин.

Навоий ғазалларидан бирини:

Иблис сифат эл сари майл
этма, Навоий,
То бўлмағаймен зарқу риё
қайдида маълул, —

деган сўзлар билан туғаллайди. Бу иблис сифат кимса пешво, «ҳам ўзию ҳам маърифати жоҳилу мажҳул» бир шайх. Бировлар ваъз айтиб, одамларни ғафлатдан бедор этсалар, у ҳар турли сафсаталар билан уларни ғофиллик хобига гирифтор қилиш билан кифояланмасдан тўғри гапни қатъиян инкор ҳам айлайди:

Кўрмай хирад асқобида
бир фардни оқил,
Топмай киши афсунида
бир нуктани маъқул.

Мана шу шайх ҳам тасаввуфга дахлдор, тасаввуф номидан иш юритган. Демак, Навоийнинг тасаввуфга ҳам, тасаввуф вакилларига ҳам мустақил қарашлари бўлган. Негадир масаланинг бу жиҳатлари умуман инобатга олинмаётир. Тўғри, Навоий ижодиёти тасаввуф таълимоти билан мустаҳкам боғлиқликка эга. Тасаввуфни билмасдан Навоий шеъриятини ҳаққоний тадқиқ ва тарғиб этмоқ қийин. Бироқ, бунда Навоий шеърларининг тасаввуфий «қатлам»ини белгилашда шошқалоқликка, тахминбозликка эрк берилмаслиги зарур. Акс ҳолда Навоийни шеърхонга яқинлаштиришга эмас, балки узоқлаштиришга уринилаётганлигини тан олиш керак бўлади. Улуғ шоир қитъаларидан бирида ёзади:

Эй Навоий, англагилким,
хуш олалидур фардлиғ,
Гар қуёш васлин
тиларсен, фард ўл
зарротдин.
Ул эмастур фардлиғким,
жуфтдин фард ўлғасен,
Фард улдурким, мужаррад
бўлғай ул ҳар зотдин.

Тасаввуф ҳақиқатлари ва атамалари маъносидан бехабар ҳолда ушбу шеърнинг таҳлилига уриниш бефойда. Чунки, шоир ўқувчини «фардлиғ» ҳолига чорлаётганда ёлғизланиш, яккалик ёхуд танҳо яшашга чорлаётгани йўқ. Шунинг учун ҳам «Ул эмастур фардлиғким, жуфтдин фард ўлғасен», деган учинчи мисрадаги таъкид бежиз эмас. Қадим даврларда ғайб эранларидан бир гуруҳи «фард» дейилган. Уларнинг нуқтаи назарида фардлик нафсни тўлатўкис мусаффолаштириш, қалбни Ҳақдан бошқа ҳамма нарсадан ажратиш ҳисобланган. Тасаввуф луғатларида тажрид (якка, холи, озод) калимаси ҳам худди шу мазмунда шарҳланган. Хуллас, Навоий даъват қилаётган фардликнинг зоҳирий бир сўққабошлик, одамлардан йироқлашувига асло алоқаси йўқдир. Бундай мисоллар эса Навоий ижодида оз эмас.

Н.БОЗОРОВА: Суҳбат сўнггида анъанавий бир саволга жавоб берсангиз: навоийшунос сифатида келажакдаги орзу ва ниятларингиз қандай?

И.ҲАҚҚУЛОВ: Орзу кўп. Лекин, асосийси: Навоийнинг санъат дунёсига имкон қадар чуқурроқ кириб бориш. Шунинг учун Навоий шеърларига шарҳлар ёзиш асосий машғулотларимиздан бири бўлиб қолмоғи лозим, деб ўйлайман. Навоий ижодиётининг футувват, тасаввуф ва маломатийлик билан алоқадор жиҳатлари ўрганилган бир китобни тугатиш ниятим бор.

Н.БОЗОРОВА: Самимий ва қизиқарли суҳбатингиз учун ташаккур.

ЗАНЖИРБАНД ШЕР - АДОЛАТ ТИМСОЛИ

Навоий «Хазоинул-маоний», «Хамса», «Лисонут-тайр» ва бошқа асарларида санъат ва санъаткорлар ҳақида турфа қайдлар, маълумотлар, лавҳалар, фикр-мулоҳазалар ёзиб қолдирганки, бу унинг етук санъатшунос олим бўлганидан далолат беради. Ҳа, Алишер Навоий нафақат шеърият султони сифатида эл-юртга танилган эди. Шу билан бирга у етук адабиётшунос, тилшунос, бастакор, созанда, меъмор, мусаввир, санъатшунос ҳам бўлганлигини эътироф этиш лозим.

Шарқшунос олим Асрор Самаднинг Навоийнинг «Арбаъийн» асарига ёзилган сўзбошисидаги қуйидаги сўзлари фикримиз исботи бўлиши мумкин:«Ким нима деса десин, аммо шоир бўлишлик илоҳий қудрат намунасидир, соддароқ қилиб айтганда, худо берган хислатдир. Энди бу хислатга файласуфлик, доҳиёна тафаккур, суфиёна покизалик қўшилса, буни авлиёлик деб атамоқ жоиз бўлади».

Мутафаккир шоирнинг қандай қилиб мусаввир бўлгани, кимлар унга устозлик қилгани ҳақида маълумотлар йўқ. Аммо, унинг биргина «Занжирбанд шер» асари Навоийнинг ўзига хос мусаввир бўлганидан дарак беради. Тасвирдаги шаклга эътибор берсак, маҳорат билан ишланган, маълум бир ўлчамда акс эттирилган. Айниқса, адолат тимсолидаги шер ҳаёт фалсафасидан сабоқ бераётгандек, Навоийнинг мусаввирлик маҳоратини намойиш этади. Унинг нақадар тасвирий санъат назарияларидан хабардор эканлигини кўрсатади. Навоийни, аввало, асарнинг мақсади, ғоявий мазмуни қизиқтирган. Адолат ғояси Навоий ижодига сингиб кетган. Навоийдаги бу хусусиятларни шогирди Камолиддин Беҳзод ижодида ҳам сезиш мумкин. Унинг камолотга етишишида устоз Навоийнинг хизмати катта бўлган. «Миниатюра тарихидан лавҳалар» китобида қайд этилишича, «Шеърий мунозара ва ижодий мажлисларда, анжуман ва йиғилишларда Беҳзоднинг ҳам асарлари муҳокама қилиниб, ҳар ким ўз мулоҳазасини баён этар ва ҳал қилувчи фикрни Алишер Навоий айтарди» дейилган.

«Навоий ва Беҳзод замондошларидан Зайниддин Восифийнинг «Бадойиул-вақоеъ» асарида Беҳзод чизган суратнинг шоир ва унинг маслакдош дўстлари орасида муҳокама этилиши ҳикоя қилинади. Бу эса Беҳзоднинг ҳамиша Алишер Навоий ва унинг яқин маслакдошлари диққат-эътиборида бўлганлигининг исботидир».

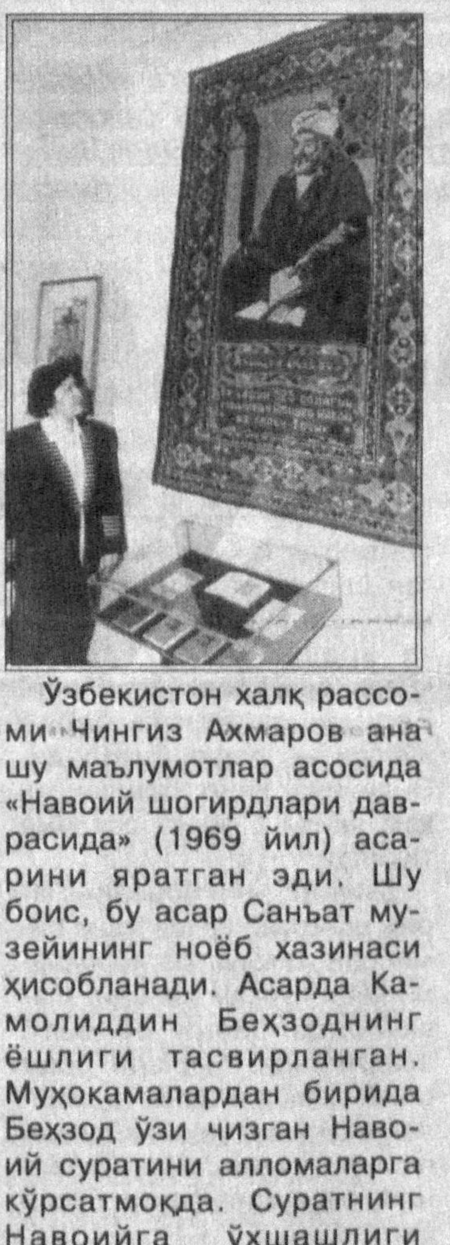

Ўзбекистон халқ рассоми Чингиз Ахмаров ана шу маълумотлар асосида «Навоий шогирдлари даврасида» (1969 йил) асарини яратган эди. Шу боис, бу асар Санъат музейининг ноёб хазинаси ҳисобланади. Асарда Камолиддин Беҳзоднинг ёшлиги тасвирланган. Муҳокамалардан бирида Беҳзод ўзи чизган Навоий суратини алломаларга кўрсатмоқда. Суратнинг Навоийга ўхшашлиги ўтирганларни ҳайратда қолдирмоқда. Шу ўринда ушбу сурат муҳокамаси жараёни тасвирланган шарқшунос олим Ориф Усмоновнинг «Камолиддин Беҳзод ва унинг наққошлик мактаби» асарини эслаш жоиздир. «...Мир Алишер мажлисда ҳозир бўлганларга қараб деди: Азизларнинг хотирига бу муҳим саҳифа таърифи ва тавосифи учун нималар келди?

Мирнинг устози ва Хуросон аҳлининг машҳур (киши)ларидан бўлган Мавлоно Фасиҳиддин бундай деди:

— Маҳдумлар! Кўз олдимдаги бу очилган раъно гулларни қўл чўзиб узсам-у, дасторимга санчсам?!

Мир (Алишер)нинг дўсти ва улфати Соҳиб Доро (бўлса):

— Менда ҳам шундай истак бор эди. Аммо қўл чўзсам, дарахтлар устидаги қушлар ҳуркиб, учиб кетмасин, деб андиша қилдим, - дейди.

Хуросоннинг хуштаъб аҳлидан ва пешволаридан бўлган, Мир (Алишер) билан доимо тегишиб, қочирим сўзлар айтиб юрадиган Мавлоно Бурҳон:

— Мен мулоҳаза билан қўлимни тортиб, тилимни тиймоқчиман: агар сўз қотсам, мабодо Ҳазрат Мир аразлайдилар ва юзларини буриштириб, қошларини чимирадилар, - деди. Нозик табиатли Мир унга «Латифатарош» деб лақаб қўйган хуросонлик хушомадгўй (кишилардан) Мавлоно Бадахший бўлса:

— Эй Мавлоно Бурҳон, агар беодоблик ва гўстаҳлик бўлмаганда, суратдаги Мирнинг қўлларидаги асони олиб бошингга солар эдим, - дейди.

Ҳазрат Мир (Алишер) суҳбатни якунлаб:

— Азизлар яхши сўзлар айтишди ва маъно дурларини (жуда) маъқул сочишди. Агар Мавлоно Бурҳон ўша номаъқулликни раво кўрмаганларида ва дағаллик қилмаганларида, мен (суратда тасвирланган) табақлардаги олтинларни дўстларнинг бошларидан сочмоқчи эдим, - дейди.

Шундан сўнг Алишер Беҳзодга эгар-жабдуқли от ва муносиб тўн, мажлис аҳлининг ҳар бирига ҳашаматли либос инъом қилади».

Манбаларда таъкидланишича, Навоий ажойиб мусаввир, санъатни кенг мушоҳада этган аллома, ёшлар ҳомийси бўлган. Унинг бевосита раҳнамолиги билан Шарқда умрбоқий санъат асарлари яратилди ва бетакрор мўйқалам усталари етишиб чиққан.

Маҳмуд АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон Бадиий Академияси санъатшунослик илмий-тадқиқот институти илмий ходими.

ЭҲТИРОМ

Анъанага кўра, феврал ойининг бошида Наманган вилояти маънавият ва маърифат кенгашининг қарори асосида Алишер Навоий шеърияти ҳафталиги - «Навоийхонлик» ўтказилмоқда. Ҳамма жойда адабий кечалар, шеърхонликлар бўлиб ўтмоқда. Адабиётшунос олимлар, ёзувчилар, шоирлар билан учрашувлар ташкил этилмоқда. Вилоят кинотеатрларида шоирнинг ҳаёти ва ижодий мероси билан боғлиқ бадиий ва ҳужжатли филмларни намойиш этиш кўзда тутилган.

Шеърият ҳафталиги ўзбек мумтоз адабиётининг асосчиси номидаги вилоят театрида ўтказиладиган байрам концерти билан якунланади. Бугунги кунда вилоятнинг бош театрида реконструкция ва таъмирлаш ишлари ниҳоясига етказилди. Бу мақсадлар учун 400 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди.

(ЎзА).

БУЮК ШОИР ИЖОДИ АҚШ ОЛИМИ ТАЛҚИНИДА

Ғарб адабиётшунослигида XVII асрдан бошлаб Навоий ижодига эътибор кучайди. Хусусан, «Хартман каталоги» номли машҳур мажмуа ҳамда Жанос Экманнинг «Туркий филология асослари» деб номланган туркум ишларда Алишер Навоий ижоди муносиб баҳолангани маълум.

Дарвоқе, Океан ортида ҳам бобокалон шоиримиз ижодига қизиқиш катта бўлди. Умрининг асосий қисмини туркийшуносликка бағишлаган етук олим Эдвард Олворт Алишер Навоий ҳақида махсус тадқиқот яратмаган бўлса-да, «Замонавий (ҳозирги) ўзбекларнинг XIV асрдан ҳозиргача маданий тарихи» (Нью-Йорк) китобида Ўзбекистоннинг темурийлар давридан бошлаб то XX асргача бўлган маданияти тарихини яратишга эришди. Китобдаги мунозарали ўринлардан қатъи назар, олим бу маданият асосан Чиғатой адабиёти ва унинг энг улуғ адиби Алишер Навоий ижоди билан боғлиқ эканини тан олиб, «Навоий ижоди ўзбек мумтоз адабиё-

тининг ва XV асрдан сўнг бошқа туркий халқлар адабиётининг бош манбасига айланган»ини ёзади: «Ўрта асрларда лотин тили ва адабиёти Франция, Испания ва Оврупо мамлакатларида қадрлангани каби Чиғатой тили ва адабиёти бизга туркий халқлар яшайдиган ҳудудларда қадрлидир». Олим «Ўзбек адабий сиёсати» китобида шундай хулосага келган эди. Кейинчалик эса у миллат маданияти тарихидаги Навоийнинг юксак ўрнини аниқ ва гўзал мисоллар билан исботлаб берди. Жумладан, у «ўзбек» атамасининг вужудга келиши ва маданият тарихидаги ўрнини белгилар экан, Алишер Навоийнинг «Садди Искандарий» асарига таянган ҳолда илмий хулоса чиқаради. «Мир Алишер Навоий 1485 йилда ёзиб тамомлаган «Садди Искандарий» номли эпик асарда минг йиллар аввал ўтган (Доро III даври) турк қабилалари қаторида ўзбек-мўғул, ўзбек-манғит ва қарлуқ жангчиларини Искандарга қарши чиққан шарқ қўшинлари таркибида бўлганлигини ёзган эди. Адиб уларнинг форс шоҳи Доро III (эр.ав. 336-323)нинг 1,9 млн. қўшинига келиб қўшилган юз мингдан ортиқ ёлланма аскарлар таркибида тасвирлайди», деб қайд қилади олим. Э.Олворт айни мисол билан XVI аср бошларида Мовароуннаҳр тахтига чиққан ўзбекхонлар ҳокимиятини қиёслар экан, «ўзбек» атамаси гарчи XVI асрда юзага чиқиб, дашти қипчоқ кўчманчи хонларининг атамаси сифатида эътиборни тортган бўлса-да, унинг тарихи жуда қадим эканлиги, қарийб минг йилликлар давомида бу уруғ туркий қавмлар ичида тўла яшашга ҳақли бир уруғ сифатида ҳаёт кечирганлигини айтади.

Э.Олворт Навоий ижодининг туркий адабиётдаги оламшумул аҳамиятини тарихчи Мирхонд фаолияти билан белгилайди: «Парадоксни қарангки, у ўзининг форсий тарихини туркий тилнинг қўлланиш имкониятларини кенгайтирган Мир Алишер Навоийга бағишлаган... «Маҳбубул-қулуб» асарини «Равзат-ус-сафо»ни ёзишда ўзи учун ҳикматлар манбаи, фикрий теранлик ва ҳаётий кенглик манбаи деб билган», дейди Э.Олворт.

Навоий ижодини Марказий Осиё адабиётшунослари томонидан тадқиқ қилинишида ўтган асрнинг 60-йиллари бошлари алоҳида бир давр бўлди. Э.Олворт бу фикрини айни шу даврда шоирнинг «Қасидаи ҳилолия» асари нашр этилганлиги муносабати билан изоҳлайди. Бироқ, бизнингча,

Навоийни англаш унинг бой ижодий меросини тадқиқ этиш мустақиллик йилларидагина ўзининг ҳақиқий ифодасини топди. Шу боис ҳам айни пайтда буюк шоир ижоди ўзбек адабиётшунослари, хориж олимлари томонидан кенг миқёсда ўрганилмоқда.

Ҳамидулла БОЛТАБОЕВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Фахр

ЮРТДОШИМИЗ — ГРУЗИЯ ОРДЕНИ НИШОНДОРИ

Ўзбекистон Бадиий академияси Санъатшунослик илмий-тадқиқот институтида таниқли тарихчи олим, археолог, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Эдвард Ртвеладзега Грузиянинг олий мукофоти — «Гирсервис ордени»ни топшириш маросими бўлди.

Санъатшунослик илмий-тадқиқот институти бўлим мудири Э.Ртвеладзе ўзининг бой илмий изланишлари, тадқиқотлари, илмий-педагогик фаолияти билан Ўзбекистон фани ривожига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Унинг самарали меҳнатлари Президентимиз Фармонига биноан «Буюк хизматлари учун» ордени билан тақдирланган.

Таниқли олимнинг илмий ишлари нафақат Ўзбекистон, балки жаҳон фани тараққиётида ҳам ўзининг муносиб ўрнига эга. Унинг, айниқса, Буюк ипак йўли тарихини ўрганишга бағишланган фундаментал ишлари грузиялик ҳамкасбларида ҳам катта қизиқиш уйғотган. Шу боис у Грузия Республикасининг юксак мукофотига сазовор бўлди.

Мукофотни олимга Грузия Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Гиви Абдушелешвили топширди.

Б.МАНСУРОВ,
ЎзА мухбири.

Арафа

НАВРЎЗ ЯЛЛАСИ

Бобур номидаги Андижон вилоят театрида ўтказилган «Наврўз ялласи» кўрик-танловида 20 га яқин ижодий жамоа иштирок этди. Фольклор ансамбллар саҳна кўринишларида Шарқ халқларининг баҳор байрамини намойиш этишга, томошабинларга бу тантана билан боғлиқ анъана ва маросимларни етказишга интилишди.

Танлов ҳайъати Балиқчи тумани вакилларининг чиқишларини юқори баҳолаб, уларни биринчи ўринга лойиқ деб топди. Иккинчи ва учинчи ўринларни Жалолқудуқ ва Қўрғонтепа туманлари ижодий жамоалари эгаллади. Энг муносиб ансамбллар баҳор байрами кунларида вилоят марказида ва республика пойтахтида ўтказиладиган томошаларда қатнашади.

Сиз кутган учрашув

Бир умр куй-қўшиқлар оламида яшадим. Ўқлар визиллаб турган жанггоҳларда ҳам, меҳнат авжи қизиган далаларда ҳам, минглаб мухлислар йиғилган давраларда ҳам жўшиб-жўшиб куйлайвердим. Қўшиқларим билан кимларнингдир дардини енгиллатиб, кимларгадир завқу шавқ бахш этган бўлсам ажаб эмас. Ҳаётим давомида битта ҳақиқатни тушуниб етдим. Эл-юртга хизмат қилиб яшаш чинакам бахт экан! Ҳар бир кишига аввало ана шундай бахт кувонч насиб бўлсин, дейман.

(Ўзбекистон халқ артисти Коммунахоним ИСМОИЛОВА суҳбатидан).

ҚЎШИҚ ЮРАКЛАРНИ НУРГА ТЎЛДИРАР

Архив

Ўн уч ёшли қизалоқ мактаб партасини бармоқлари билан аста-аста чертиб дугоналари билан аллақандай қўшиқни хиргойи қилаётганди. Шунда эшик очилиб, бир тўп кишилар кириб келишди. Ва ўзларини танитишди. Гавҳар Раҳимова, Фахриддин Содиқов, ортларида эса тўрт-беш нафар қизалоқ. «Ҳозиргина баланд товушда хиргойи қилиб турган қиз ким эди?» дейишди улар. Дугоналар қорачагина бир қизни кўрсатишди. «Исминг нима?» деди Гавҳар Раҳимова, сўнгра ўша қизалоқнинг елкасига қоқди. «Қани, Коммунахон, яна битта қўшиқ айтиб берчи!» деди. Шу пайт хонага мактаб директори — Коммунанинг отаси кириб келиб, меҳмонлар билан саломлашди.

— Қизингизни олиб кетамиз, — деди Гавҳархоним у кишига. — Ансамбл тузяпмиз. Мана бу қизларнинг ичида юради!

Ўша куни улуғ санъаткорларга эргашиб кетган Коммуна орадан ҳафта ўтиб, ўзи мустақил саҳнага чиқди. «Тоҳир ва Зуҳра»да Моҳинни ўйнади. Фахриддин Содиқовдан бир неча қўшиқлар ўрганди. Саҳнама-саҳна ўсди, янги-янги қўшиқлар куйлай бошлади. Кўп ўтмай, уруш бошланди. Ўн беш чоғли қизни ўз сафига бирлаштирган ансамбл ҳарбу зарб майдонига отланди. Энди уларнинг саҳнаси — жанггоҳ, тингловчилари эса ярадор аскарлар эди.

— Зиммамиздаги масъулият ниҳоятда оғир эди, — дея хотирлайди Коммунахоним. — Жисму жони оғриқдан қақшаб турган ярадорларга қўшиқ айтиб таскин бериш, уларни хониш билан даволаш зарурлигини ҳис қилардик.

Кекса санъаткор билан суҳбатимиз давом этди.

— Урушда ўзингиз гувоҳ бўлган воқеалардан бирини айтиб беринг.

— Бир куни концерт бригадаси билан 2-Украина фронтидаги Кременчуг деган жойга бордик. Бу ерда ярадорларнинг ҳаммаси ўз-ўзи билан овора, юз-кўзлари чандиб боғлаб ташланган, қўли ё оёғи йўқ аскарлар айниқса кўп эди. Оғриқнинг зўридан оҳ-воҳ қилишардики, асло чидаб бўлмасди. Шундай бўлсада, концертни бошладик. Бирданига ҳаммаёққа жимлик чўкди. Концертимиз тугаши билан улар хурсандчиликдан қийқириб юборишди. «Сизларнинг овозингизни эшитиб она юртни кўргандек бўлдик, биз энди ўлмаймиз!» дейишарди нуқул. Кўзларимга ёш тўлди. Ватаннинг соғинчи қанчалар буюк, у ҳатто инсонни ўлим ёқасидан ҳам қайтаришга қодир экан. Жанггоҳларда айтган қўшиқларимиздан бирида шундай дейиларди:

Дори-дармонлар тугиб,
Ёнингда ҳамкоринг бўлай...

Аслида ҳам шундай эди. Биз қўшиқ куйлаб бўлгач, амалий ишга ўтардик. Ярадорларнинг яраларини боғлаш, уларга ширин сўз билан тасалли бериш, уйларига хат ёздириб олиш ҳам бизлар учун оддий юмушга айланиб қолганди. Сал нарида эса ўқлар визиллаб учар, замбараклар гумбурлаб, бомбалар гувиллади. Эҳ, у кунларни эсласам, она юрт тинчлиги жон қадар азиз эканлигини ўғил-қизларимизга қайта-қайта айтгим келаверади...

— «Кўргузиб юзин жамолин, масту ҳайрон айлади» деб бошланувчи қўшиғингизни далада ғўза чопаётган қизлардан тортиб даштда қўй боқаётган йигитларгача, ҳаммаси ўзича куйлаб юрарди. Ўша кезларда қишлоқларда кўпчилик сизга ҳавас қилишиб, қизалоқларига Коммуна деб исм қўйишганини ҳам биламан. Катта саҳналарга чиқиб, элга танилишингиз осон кечмагандир...

— Бахтим шуки, улуғ санъаткорлар менга устозлик қилишди. Урушдан сўнг Хоразмга қайтиб Гавҳар Раҳимова ташкил этган «Хоразм» ансамблига қўшилдим. «Лаэли»ни Гавҳархоним билан бирга ўйнадим. «Меҳнат аҳли»ни Ҳалима Носирова билан бирга айтдим. Комилжон Отаниёзов билан «Шоҳсанам ва Ғариб»дан айтишувларни қилдим. Мақомда Берта Давидовага эргашдим. «Гулнора» ариясини узоқ йиллар куйладим. «Насруллои Дилором»да Гуландомни, «Тановар»да Озодани, «Хоразм хони»да Ёқутхонни ижро этдим. Сиз эслаган «Қашқарчаи ушшоқ»лар» мени айниқса кўпроқ машҳур қилди. Бу қўшиқнинг мисраларини ўтлуғ, куйи ҳам ўзгача эди, шунинг учунми жуда берилиб айтардим. Умримнинг йигирма йилдан кўпроғи Ўзбекистон Давлат филармониясида кечди. Шу даргоҳдаги изланишларим менинг Коммуна Исмоилова бўлиб танилишимда алоҳида аҳамиятга эга.

— Шогирдларингиз кўпми?

— Ким менинг қўшиғимга ҳавас қилиб, уни ўзича хиргойи этган бўлса, ўша менинг шогирдим. Анча йиллардан бери ўзим ишлаётган Маннон Уйғур номли санъат институтида юзлаб, минглаб ёшлар таҳсил кўришди. Уларнинг барчасини шогирдларим ўрнида кўраман. Мақом йўлидаги гўзал қўшиқларни айтувчи янги овозлар кўпайсин дея ёниб-ўртанаман, шогирдларимнинг ҳеч бир саволини жавобсиз қолдиргим келмайди. Бу жиҳатдан мен бахтли аёлман. Чунки эса қизим Гулхумор, бир-биридан ширин уч нафар набирам мени зориқиб кутишади. Уларнинг меҳрини ҳис қилсам, янаям ёшариб кетгандай бўламан. Сизга битта ҳақиқатни айтай, одамнинг меҳри одамни яшартиради, яшашга, ишлашга ундайди. Мен бугунга қадар элнинг меҳрига сазовор бўлганимни ўйлаб севинаман. Биз кекса санъаткорларни яна улуғлик тахтига кўтараётган бугунги ҳур, озод кунларимизнинг ҳар сониясини тавоф қилиб қўшиқларимга сургим келади, болам...

... Суҳбатдан сўнг улуғ санъаткордан битта қўшиқ айтиб беришни сўрадим. Коммунахоним столни нозик чертиб, секин куйлай бошлади:

Тоғларга қор тушибди,
Кўнглима ёр тушибди.
Ёра бичилгон кўйлакни,
Ёқасина доғ тушибди.
Ёр мени кўйдинг балога,
Ўзингни кўйдинг панога,
Айт, надир мени гуноҳим.

Овоз авж пардага етади. Шифт томон ўрлаб, қанот боғлайди. Сўнг тор хонанинг деразаларини ёриб, ташқарига учади. Ҳавога сингади. Юраклар ҳаво билан эмас, қўшиқ билан нафас олади. Вужудлар қўшиққа жойланади, қўшиқ дунёни айланади. Қаршимда севимли санъаткор эмас, гўёки мискина бир она, мунис бир аёл ўтирарди. Бу аёлнинг ўзи ҳам қўшиқдай майин, қўшиқдай қудратли бўлиб кўринади менга. Қўшиқ эса абадийдир. У доимо юракларни нурга тўлдириб, ҳаётга завқ бериб янграйверади.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА.

ҚУТЛАЙМИЗ!

ГАЗЕТА ФИДОЙИСИ

Бу ижодкор ҳақида аксарият газетачилар чуқур ҳурмат, самимият билан гапиришади. Боиси, иқтидорли журналист, моҳир қалам соҳиби Абдунаби Маннопов узоқ йиллардан буён севган касбига садоқатини амалда намойиш этиб келмоқда. Бахти шуки, «Ўзбекистон овози» газетасида ишни дастёрликдан бошлаб, мусаҳҳиҳ, мухбир, адабий котиб, бўлим мудири, вилоят мухбири вазифаларида ёниб-жўшиб ишлади. Журналистиканинг барча жабҳаларида моҳирона қалам тебратди. Кўплаб долзарб мавзулардаги таҳлилий, танқидий мақолалари, лавҳа ва очерклари, публицистик чиқишлари билан обрў-эътибор қозонди.

Катта ҳаёт қозонида қайнаган А.Маннопов ўзининг ҳикоя, ҳажвия, интермедиялари билан ҳам танилган. Унинг бадиий асарлари илиқ қарши олинган. Эндиликда «Ишонч» газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари вазифасида ишлаётган юксак даражада интизомли, тинмай изланувчан, камтар, камсуқум ижодкор ҳаёти, фаолияти ёш қаламкашлар учун намунадир. Матбуотдаги кўп йиллик ҳалол ва самарали меҳнатлари муносиб тақдирланиб, Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланган, каттаю кичикнинг чексиз ҳурматига сазовор бўлган бу ажойиб инсон ўзининг 60 ёшини нишонламоқда.

Ҳамкасбимиз, ёшлар мураббийсини самимий муборакбод этиб, унга соғлиқ-саломатлик, тинчлик-хотиржамлик, янги ижодий парвозлар тилаймиз!

«ИШОНЧ» ГАЗЕТАСИ ЖАМОАСИ.

Жума ўгитлари

ОЛИЖАНОБЛИК ВА НОКАСЛИК ҲАҚИДА

Эй фарзанд! Агар сенинг бир кишига ҳожатинг тушса, аввал ўша одамни билгил, у одам олижанобми ёки нокасми? Агар олижаноб бўлса, ҳожатингни тилагил, агар нокас бўлса тиламагил. Олижаноб (одамдан) ҳожат тиласанг ҳам, кўп тиламагил... (Аччиқланиб турган вақтда, қорни оч вақтида ҳеч нарса сўрама, қулай бир вақтни кўзла).

Ҳожат тилашда яхши бир фикрни ўйлаб кўр, ширин ва юмшоқ муомала билан ҳожатингни изҳор қилгилки, ҳожат тилашда юмшоқ муомала қилиш ҳожатни битказиш учун улуғ воситадир, чунки ҳожат тилаш қоидасини билсанг, ҳеч жойдан ҳожатингни битмай қайтмассан. Ҳар кишигаки муҳтож бўлсанг, ўзингни унинг чоқари ва қулидек билгил... Ҳожатни қабул қилганини билсанг, унинг шукрини қилгил. Агар ўша киши ҳожатингни қабул қилмаса, ўз бахтингдан кўргил, у одамдан гина қилмагил. Сен ундан гина қилганинг билан у сендан қўрқмайди, у парво қилгандай эди, ҳожатингни раво қилар эди.

Агар ҳожатинг тушган киши разил, паст одам бўлса, у ҳушёр вақтида ундан нарса сўрамагил, бундай вақтда у ҳеч нарса бермайди. Унинг мастлик вақтида тилагил. Мастлик ҳолида тилагилки, нокас, бахил, разил одамлар мастлик вақтида сахий бўлурлар, улар иккинчи кун пушаймон бўладилар.

Агар бир нокас, бахил, паст одамга ишинг тушса, сен ўзингни раҳмдил жойдаман деб тушунгил. Чунки ул кишининг ҳолига раҳм қилмоқ керак: бири соҳиби ақл одамки, ақлсиз одамга муҳтож бўлади; иккинчиси ожиз одамнинг бўйни кучли одамга хам бўлади; учинчиси олижаноб одам нокас, паст одамга муҳтож бўлади.

«ҚОБУСНОМА»дан

Шинамгина хона. Илҳомжон болишларга ёнбошлаб телевизор кўрмоқда. Кино орасида реклама қўйила бошлади. У безовталаниб, икки қўли билан бошини ушлайди, у ёқдан-бу ёққа юради. Хонада хотини пайдо бўлади.

РЕКЛАМАДАН САҚЛАНИНГ

интермедия

Хотини ажабланиб ва эрига ачиниб: — Яна мазангиз қочдими? Вой, дадаси-ей, неча марта сизга айтдим-а, ўзингизни дўхтирга кўрсатинг, деб. Эртагаёқ ўзим сизни шифохонага етказмасам...

(Шифохона, Илҳомжон ҳамхонаси Суратбек билан гаплашяпти).

Суратбек: — Фақат бир шартим бор, агар қадрдон дўст бўлиб қоламиз десангиз, менинг измимдан чиқмайсиз, яъни тур десам турасиз, юр десам юрасиз. Гап йўқ-а!

Илҳомжон: — Келишдик.

Суратбек ҳақиқатан ҳам шинаванда, лекин... ғирт телевизор «жинниси» экан. Илҳом даволанаётган жой пойтахтдаги «мана-ман» деган шифохоналардан эмасми — шарт-шароит ҳам шунга яраша. Ҳар қадамда «Panasonik» телевизорлари. Бормай деса, сўз бериб қўйган — лафз бузилади. Эндигина кино бошланган ҳам эдики... орага реклама тиқилди.

Диктор: — «Лореал»-Париж шампуни сочингизни бамисоли мажнунтол япроқлари каби кўркам қилади. Фавқулодда сизни 20 ёшга ёшартиради. Тунлари ором олиб ухлашингизни таъминлайди. Чунки унинг ҳидидан пашша, чивин, суваракларнинг ини минг танга бўлиб кетади...

(Навбатдаги реклама ўқилади): — «Ширасиз орбит» сақичини мунтазам чайнайдиган одам ортиқча семириб кетиш балосидан қутулади.

Сабаби, уни зўр иштаҳа билан чайнаётганингизда танангизда барча аъзоларингиз ҳаракатга келади. Агар уни бир неча кун оғзингиздан қўймасангиз, эрталаблари бадантарбияга ҳам ҳожат қолмайди.

(Навбатдаги реклама ўқилади): — «Аспирин-упса»ни ичмабсиз — бу дунёга келмабсиз. «Фервикс-Упса», «Називин» каби дори-дармонлар борки, агар сиз уларни вақтида истеъмол қилиб турсангиз етти пуштингизни шамоллашдан халос қилган бўласиз.

(Икки дақиқа ўтар-ўтмас, яна реклама бошланади).

Диктор: — «Анкл Бенс» — бу шунақанги тўйимли таомки, ундан икки қошиқ тотиб кўрган одам...

(Томоша қилаётганлардан бирининг сабри чидамай, мурватни бошқа дастурга буради. У ерда ҳам реклама берилади).

(Ранги девор бўйлаб кетган бемор мурватни яна бурайди).

Диктор: — «Банакуа» — шифобахш...

(Шу пайт Илҳомжон ўзини бошқаролмай диванга шилқ этиб қулаб тушди. Кимдир дўхтирга югурди. Кимдир сувга).

Даволовчи шифокор Илҳомжонни обдон текшириб кўргач, шундай ташхис қўйди:

— Фақат реклама кўришдан сақланинг! Худо хоҳласа, кўрмагандек бўлиб кетасиз...

Уста НАБИ.

Касаба уюшма тадбири

ЧЕМПИОНАТ ҚУВОНЧЛАРИ

Бухоро вилоят давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшма қўмитаси Мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти билан ҳамкорликда кўплаб спорт тадбирларини амалга оширмоқда. Яқинда Тўдакўл масканида ана шундай тадбирлардан бири — мотокросс бўйича вилоят чемпионати бўлиб ўтди. Унда Бухоро шаҳар автомобил мактаби ҳамда туманлардаги спорт-техника клублари жамоалари қатнашди.

Қизғин беллашувларда умумжамоа ҳисобида Бухоро шаҳар автомобил мактаби мотопойгачилари ғолибликни қўлга киритдилар. Кейинги ўринларга Бухоро ва Қоракўл туманлари спорт-техника клублари муносиб кўрилди. Ғолиб жамоаларга вилоят тармоқ ходимлари касаба уюшма қўмитаси ва «Ватанпарвар» кенгаши томонидан таъсис этилган медал, Фахрий ёрлиқ ва эсдалик совғалари топширилди.

Б.САИДОВ.

Мусаввир Нурматжон Шарипов ўзи туғилиб ўсган Балиқчи туманининг Чинобод қишлоғида шарқ миниатюра мактабини очиш ниятида юрибди.

МУСАВВИР ОРЗУСИ

— Ҳозирда уч нафар ўсмирни ўқитяпман, келгусида хусусий мактаб очиб, уларнинг сонини янада кўпайтирмоқчиман, - деди Н.Шарипов "Туркистон-пресс" мухбирига. - Устоз мусаввир Камолиддин Беҳзод меросини давом эттириш истагида бўлган истеъдодли болалар бу мактабда ўқишади.

Рассом ишларининг бошқа ҳамкасбларидан фарқи шундаки, у ўз санъатини қовоқларнинг танасига дарж этади. Андижонга келган сайёҳлар ва ишбилармонлар бундай ўзига хос ижод намуналарини сотиб олмасдан кетмайди, албатта.

Тошкентдаги санъат институтини тугатган, ҳозирда таниқли мусаввир бўлиб етишган Н.Шарипов ўз томорқасига томошоқовоқнинг саккиз турини экади. Уларга ишлов берилиб, қуритилгач, навбатдаги санъат асари чизилади.

Н.Шарипов Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудига бағишлаб ўтказилган кўргазмада ўзининг "Бобур овда", "Бобур дарбадарликда" каби ишлари билан қатнашиб, мутахассисларнинг эътиборини тортган эди.

Шундан буён у туман ва вилоят миқёсида ўтказилган "Ташаббус" кўрик-танловларида иштирок этиб, бир неча бор унинг ғолиби бўлди.

Турфа олам

ЙОДИНОЛНИНГ ХОСИЯТИ

Дорихоналарда сотиладиган йод настойкасига крахмал эритмаси аралаштирилса, ажойиб дори - йодли крахмал ҳосил бўлади. Бунинг учун ярим литр киселга икки чой қошиқ йод қўшиш керак.

Бунда йод кўк тусга киради. Йод настойкасига синтетик полимер - поливинил спирти аралаштирилса ҳам кўк рангли шундай бирикма ҳосил бўлади.

Бу бирикма ҳам микроб ва вирусларни қийратади. Янги дорига «Йодинол» деб ном берилган. Йодинол муртак (бодом) безлари яллиғланган беморларга айниқса яхши таъсир қилади. Томоғи кўпдан бери оғриб юрадиган беморлар шу доридан бутунлай шифо топишади.

Муртак безининг касалланиши, агар у ўз вақтида даволанмаса, кишини бодга чалинтириб қўяди.

Бу дори сурункали калит (йўғон ичакнинг яллиғланиши), куйиш, йирингли сил плеврити, кўз оғриғи каби касалликларнинг олдини олишда ҳам жуда қўл келади.

«ОДЕКОЛОН» ҚАЕРДАН КЕЛИБ ЧИҚҚАН?

Кёльн деган немис шаҳрида турли дориворлар билан савдо қилувчи Фарина исмли бир киши 1709 йили ўткир ҳидли хушбўй сув сота бошлади. Фарина уни тайёрлайдиган жой номи билан «кёльнишвассер» - «кёльн суви» деб атади.

Французлар бу мураккаб немисча иборани ўз тилларига таржима қилишлари натижасида «кёльн суви» сўзи «одеколонь» тарзида талаффуз этиладиган бўлди. («О» - сув, «де» - дан, «колонь» - кёльн, яъни «кёльндан келтирилган сув» деган эди).

Французча таржимадаги бу ном «Одеколон» деб кўпгина халқлар тилида қўлланиб келади.

ҚОРА КЎЗОЙНАК

Қора кўзойнак тақиш қачондан расм бўлганини биласизми? Археологлар Миср Араб республикасидаги фиръавн Тутанхамон мақбарасини тадқиқ қилиш жараёнида бу саволга ойдинлик киритишгандай бўлди.

3300 йиллик тарихга эга бўлган бу кўзойнак Лондондаги музей экспонатига қўйилган. Ойнакнинг шишаси жигар ранг бўлиб, гардиши бронзадан ишланган.

КАСАЛЛИККА ХОТИМА БЕРДИ

Америка олими З.Ваксман томонидан 1944 йилда стрептомициннинг топилиши сил касаллигини даволашда янги давр очди. Антибиотиклар топилгунча сил минингити бутунлай бедаво касаллик ҳисобланарди.

Эндиликда бу касалликка стрептомицин хотима берди. 1948 йилда сил касалликлари жаҳон конгрессида машҳур олим Ваксманга «Силни енгган инсонга» деган сўзлар ёзилган гулчамбар кийдиришди.

ISHONCH
МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси
Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ
Таҳрир ҳайъати: Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Сафар Остонов, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Қудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.
E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net
ТЕЛЕФОНЛАР: Котибият 56-87-73, Хатлар, реклама ва эълонлар бўлимлари 56-85-43.
Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган
Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди 23.15
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.
«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.
Буюртма Г— 122. 123456